

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ Factors Influencing Credit Card Usage Behavior : A Case Study of Employees at the Government Savings Bank Head Office

ธวัชรัตน์ ศรีนิติพรกุล^{1*} และ รินรดา แสงบัว¹
Tawanrat Srinitpornkul ^{1*} and Rinrada Sangbua¹

Received 19 January 2026, Revised 9 February 2026, Accepted 11 February 2026

ABSTRACT

This research aims to study personal factors and financial literacy influencing credit card usage behavior among Government Savings Bank (GSB) head office employees. The sample consisted of 400 employees, selected through convenience sampling. Data were analyzed using descriptive statistics, Chi-Square, and Spearman's Rank Correlation. The results revealed that differing personal factors including age, marital status, education, monthly income, monthly expenses, and number of dependents significantly influenced credit card usage behavior at the 0.01 level. Regarding financial literacy such as financial knowledge, behavior, and attitudes also significantly influenced credit card usage behavior at the 0.01 level. Notably, financial literacy showed an inverse relationship with monthly spending; higher literacy levels were associated with a reduction in unnecessary expenditures. The study suggests that GSB should organize workshops on "smart credit card usage" and establish individual financial counseling clinics. Such initiatives would foster sustainable financial discipline and enhance the financial well-being of personnel, particularly those facing high expenses or liquidity challenges.

Keywords: Government Savings Bank Head Office Employees, Credit Card Usage Behavior, Financial Literacy

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบตามสะดวก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน และจำนวนคนที่อยู่ในความดูแล ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยเฉพาะทักษะทาง

^{1*}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

Faculty of Business Administration, University of the Thai Chamber of Commerce, Ratchadaphisek, Din Daeng, Bangkok 10400, Thailand.

* Corresponding author: Tel. 0-2697-6000, E-mail address: id.tawanrat@gmail.com

การเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับยอดการใช้จ่าย คือ ยิ่งมีทักษะสูง ยอดใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นจะลดลง ข้อเสนอแนะการศึกษาคือ ธนาคารออมสินควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้บัตรเครดิตอย่างชาญฉลาด และจัดตั้งคลินิกปรึกษาทางการเงินเฉพาะบุคคลเพื่อสร้างวินัยทางการเงินที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: พนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต ทักษะทางการเงิน

บทนำ

ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล บัตรเครดิตเป็นเครื่องมือทางการเงินที่มีบทบาทสำคัญ แต่ขณะเดียวกันปัญหานี้เสีย (NPLs) จากบัตรเครดิตในประเทศไทยยังคงรุนแรง โดยมีมูลค่าสูงเกือบ 7 หมื่นล้านบาท (สำนักงานข้อมูลเครดิตแห่งชาติ, 2568) สะท้อนถึงความเปราะบางทางการเงินที่เกิดจากการขาดทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) และการวางแผนที่เหมาะสม ทักษะทางการเงินจึงเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญที่ช่วยให้บุคคลบริหารจัดการทรัพยากรท่ามกลางกระแสบริโภคนิยมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้จะมีการศึกษาพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตในกลุ่มแรงงานทั่วไปอย่างแพร่หลาย แต่การศึกษาในกลุ่ม "พนักงานธนาคาร" ยังคงเป็นช่องว่างที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความรู้ทางการเงินโดยอาชีพ (Professional Financial Knowledge) การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปที่พนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ในฐานะ "ธนาคารเพื่อสังคม" ซึ่งบุคลากรถูกคาดหวังให้เป็นต้นแบบด้านวินัยทางการเงิน หากพนักงานประสบปัญหานี้สินเสียเอง ย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ขององค์กร รวมถึงประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนนโยบายแก้หนี้ครัวเรือนของประเทศ

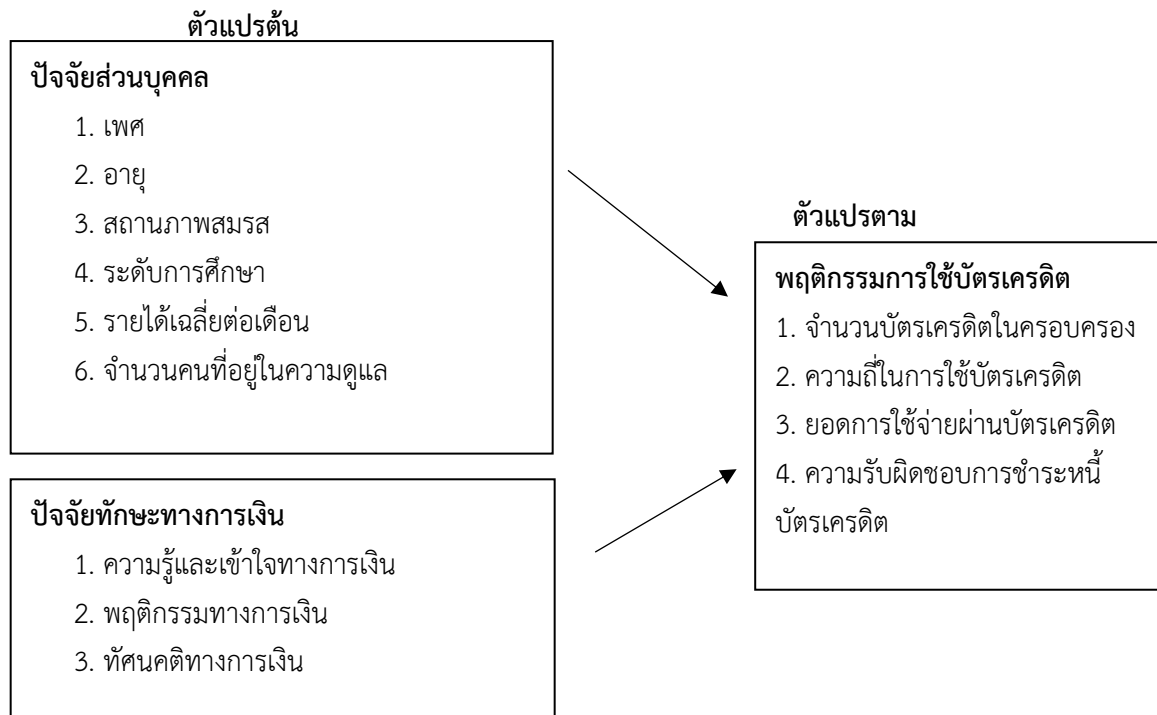
ดังนั้น การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ จึงมีความสำคัญเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลและระดับทักษะทางการเงินที่มีต่อพฤติกรรมที่แท้จริง ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางให้ธนาคารออกแบบนโยบายสวัสดิการและหลักสูตรพัฒนาบุคลากร เพื่อเสริมสร้างสุขภาพทางการเงิน (Financial Well-being) ที่แข็งแกร่งจากภายใน และรักษาความเชื่อมั่นในฐานะสถาบันการเงินเพื่อการออมที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงาน

ใหญ่

กรอบแนวความคิด

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: ธวัชรัตน์ ศรีนิธิพรกุล (2569)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานและลูกจ้างของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ จำนวน 5,598 คน (ข้อมูลจากรายงานประจำปี 2567) และเป็นผู้ถือบัตรเครดิตสถาบันการเงินต่างๆ
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ พนักงานและลูกจ้างของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 374 คน แต่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจำนวน 400 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดและสะดวกต่อการวิเคราะห์ และใช้วิธีการสุ่มแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผ่าน Google Form แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายรวมต่อเดือน (ไม่รวมเงินออม) และจำนวนคนที่อยู่ในความดูแล
 - ส่วนที่ 2 ข้อมูลทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้และเข้าใจทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทักษะคิดทางการเงิน
 - ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต ประกอบด้วย จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ความถี่ในการใช้บัตรเครดิต ยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตต่อเดือน ความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต
4. การตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาทำการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ผ่านทาง Google form ส่งผ่านทาง Social Network คือ Line เพื่อรวบรวมข้อมูล โดยใช้คำถามคัดกรองก่อนการให้ตอบแบบสอบถาม คือ ปัจจุบันเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของธนาคารออมสินที่ทำงานอยู่สำนักงานใหญ่หรือไม่ และเป็นผู้ถือบัตรเครดิตของสถาบันการเงินต่างๆ หรือไม่ หากเป็นจะทำการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และทำการลงรหัสให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำบันทึกลงในคอมพิวเตอร์จากนั้นประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา ใช้สถิติพื้นฐานค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่

ส่วนที่ 2 สถิติเชิงอนุมาน หรือการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ Chi-Square วิเคราะห์ความหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่แตกต่างกัน และใช้สถิติ Spearman Rank Correlation ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ เนื่องจากข้อมูลพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตมีลักษณะเป็นลำดับขั้น (Ordinal Scale) ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของสถิติอนพารามิเตอร์มากกว่าการใช้ Pearson Correlation

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-35 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาท มีรายจ่ายต่อเดือน(ไม่รวมเงินออม) 60%- 75% ของรายรับ และไม่มีคนที่อยู่ในความดูแล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยทักษะทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่าด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน พบว่ามีความรู้ความเข้าใจระดับดี ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.881) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจ่ายแค่ยอดขั้นต่ำ ทำให้ดอกเบี้ยทบต้นและยอดหนี้เพิ่ม ($\bar{x} = 4.21$) ด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่ามีค่าเฉลี่ยความถี่โดยรวมระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.638) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีวินัยทางการเงินเป็นเรื่องที่สำคัญในการใช้บัตรเครดิต ($\bar{x} = 4.45$) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่ามีค่าเฉลี่ยความถี่โดยรวมระดับบ่อย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.803) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการตรวจสอบใบแจ้งยอดและยอดใช้จ่ายในบัตรเครดิต ($\bar{x} = 4.16$)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนบัตรเครดิตที่ถือครอง 2-3 ใบ มีความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต ใช้ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต 20% - 40% ของรายจ่ายรวม และมีความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต โดยชำระเต็มจำนวนภายในกำหนดเวลาเสมอ

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง	ความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต	ยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต	ความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต
1. เพศ	0.000*	0.13	0.001*	0.95
2. อายุ	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
3. สถานภาพสมรส	0.000*	0.000*	0.000*	0.517
4. ระดับการศึกษา	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.000*	0.000*	0.000*	0.057
6. รายจ่ายรวมต่อเดือน	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
7. จำนวนคนในความดูแล	0.000*	0.000*	0.002*	0.000*

*Sig. < 0.01

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 โดยใช้สถิติ Chi-Square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ โดยส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ยกเว้น เพศ ไม่ส่งผลต่อความถี่การใช้งานบัตรเครดิตและความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต ส่วนสถานภาพสมรสและรายได้ต่อเดือนไม่ส่งผลต่อความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่

สมมติฐานที่ 2.1 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างปัจจัยทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง

ปัจจัยทักษะทางการเงิน	พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่			
	ด้านจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง			
	r	2-tail Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
ด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน	0.344**	0.000	ปานกลาง	เดียวกัน
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	0.406**	0.000	ปานกลาง	เดียวกัน
ด้านทัศนคติทางการเงิน	0.448**	0.000	ปานกลาง	เดียวกัน
ปัจจัยทักษะทางการเงิน	0.519**	0.000	สูง	เดียวกัน

**Sig. < 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.1 โดยใช้สถิติ Spearman Rank Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 พบว่า ปัจจัยทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ปัจจัยทักษะทางการเงินโดยรวม มีค่า r เท่ากับ 0.519** และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์สูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่าด้านทัศนคติทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน มีค่า r เท่ากับ

0.448**, 0.406** และ 0.344** ตามลำดับ และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สมมติฐานที่ 2.2 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างปัจจัยทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต

ปัจจัยทักษะทางการเงิน	พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่			
	ด้านความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต			
	r	2-tail Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
ด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน	0.120*	0.016	ต่ำ	เดียวกัน
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	-0.005	0.918	ไม่มีความสัมพันธ์	-
ด้านทัศนคติทางการเงิน	0.437**	0.000	ปานกลาง	เดียวกัน
ปัจจัยทักษะทางการเงิน	0.233**	0.000	ต่ำ	เดียวกัน

**Sig. < 0.01 , *Sig. < 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.2 โดยใช้สถิติ Spearman Rank Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต ปัจจัยทักษะทางการเงินโดยรวม มีค่า r เท่ากับ 0.233** และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่าด้านทัศนคติทางการเงิน มีค่า r เท่ากับ 0.437** และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน มีค่า r เท่ากับ 0.120* และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่า r เท่ากับ -0.005 และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.918 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ไม่มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 2.3 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างปัจจัยทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต

ปัจจัยทักษะทางการเงิน	พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่			
	ด้านยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต			
	r	2-tail Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
ด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน	-0.272**	0.000	ต่ำ	ตรงกันข้าม
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	-0.204**	0.000	ต่ำ	ตรงกันข้าม
ด้านทัศนคติทางการเงิน	-0.328**	0.000	ปานกลาง	ตรงกันข้าม
ปัจจัยทักษะทางการเงิน	-0.321**	0.000	ปานกลาง	ตรงกันข้าม

**Sig. < 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.3 โดยใช้สถิติ Spearman Rank Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 พบว่า ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต ปัจจัยทักษะทางการเงินโดยรวม มีค่า r เท่ากับ -0.321** และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง และเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่าด้านทัศนคติทางการเงิน ด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่า r เท่ากับ -0.328**, -0.272** และ -0.204** ตามลำดับ และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ปานกลางและต่ำ และเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

สมมติฐานที่ 2.4 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างปัจจัยทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต

ปัจจัยทักษะทางการเงิน	พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่			
	ด้านความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต			
	r	2-tail Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
ด้านความรู้และเข้าใจทางการเงิน	0.205**	0.000	ต่ำ	เดียวกัน
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	0.442**	0.000	ปานกลาง	เดียวกัน
ด้านทัศนคติทางการเงิน	0.047	0.349	ไม่มีความสัมพันธ์	-
ปัจจัยทักษะทางการเงิน	0.281**	0.000	ต่ำ	เดียวกัน

**Sig. < 0.01

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.4 โดยใช้สถิติ Spearman Rank Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 พบว่า 2.4 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต ปัจจัยทักษะทางการเงินโดยรวม มีค่า r เท่ากับ 0.281** และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่าด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่า r เท่ากับ 0.442** และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้านความรู้และเข้าใจทาง

การเงิน มีค่า r เท่ากับ 0.205** และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนด้านทัศนคติทางการเงิน มีค่า r เท่ากับ 0.047 และค่า 2-tail Sig. เท่ากับ 0.349 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ไม่มีความสัมพันธ์

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ แตกต่างกัน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน และจำนวนคนที่อยู่ในความดูแล ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ในด้านต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ยกเว้นปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความถี่ในการใช้งานและความรับผิดชอบการชำระหนี้ ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพสมรสและปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ด้านความรับผิดชอบการชำระหนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลต่อด้านจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มถือครองบัตรจำนวนมาก 4 ใบขึ้นไป เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงและใช้ประโยชน์จากสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น ส่วนลด โปรโมชั่น เครดิตเงินคืน สะสมคะแนน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler & Armstrong (2000) ที่กล่าวว่า สถานะทางเศรษฐกิจและรายได้เป็นตัวกำหนดวงเงินและสถานะทางสังคม การมีบัตรเครดิตหลายใบจึงเป็นภาพสะท้อนของสถานะทางการเงินที่ดีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวิทย์ วุฒิสุมบัติ และ ณัฏฐณิชา ฉายรัศมี (2567) ที่พบว่าปริมาณการถือครองบัตรที่เพิ่มขึ้นสัมพันธ์กับยอดการผ่อนชำระและความเชื่อมั่นในการจัดการภาระทางการเงินตามสถานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น

ปัจจัยส่วนบุคคลต่อด้านความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่ส่งผลต่อความถี่ในการใช้งาน ยกเว้นปัจจัยด้านเพศ โดยพบว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และ 56 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มใช้งานทุกวันในสัดส่วนสูงที่สุดในขณะที่กลุ่มรายได้ปานกลาง 25,001-45,000 บาท มีความถี่การใช้งานเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายที่สูงขึ้นอาจไม่ได้เกิดจากความจำเป็นพื้นฐานเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการตอบสนองต่อไลฟ์สไตล์และสิ่งจูงใจทางการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วริฐา ศิริพานิช และ เอกภัทร มานิตขจรกิจ (2566) ที่พบว่าปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์และสิทธิประโยชน์ที่หลากหลาย เป็นแรงจูงใจสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจหยิบใช้บัตรเครดิตบ่อยครั้งขึ้น เพื่อความคุ้มค่าและความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต ส่วนเพศที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิตและความรับผิดชอบการชำระหนี้บัตรเครดิต อาจจะเนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคและการเข้าถึงข่าวสารของทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความใกล้เคียงกันประกอบกับกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานธนาคาร ซึ่งมีความรู้ทางการเงิน และเข้าใจเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์บัตรเครดิตที่ทัดเทียมกัน ทำให้มีการวางแผนการใช้งานและตระหนักถึงความรับผิดชอบในการชำระหนี้ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลต่อด้านยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้านส่งผลต่อยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัย รายจ่ายรวมต่อเดือน และ จำนวนผู้อยู่ในความดูแล ผลการศึกษาชี้ว่า พนักงานที่มีภาระค่าใช้จ่ายสูงเมื่อเทียบกับรายรับ หรือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลมาก มีแนวโน้มที่จะมียอดใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตสูงตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากบัตรเครดิตถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการสภาพคล่อง เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายจำเป็นหรือค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริสุข อินละคร (2550) ที่อธิบายว่าการวางแผนการเงินของบุคคลจะแตกต่างกันไปตามช่วงวัยและสถานภาพ โดยช่วงที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบสูง ย่อมมีความจำเป็นต้องบริหารจัดการเงินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ซึ่งบัตรเครดิตเข้ามามีบทบาทในส่วนนี้ นอกจากนี้

ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวิทย์ วุฒิสมบัติ และ ญัญญุณีชา ฉายรัตน์ (2567) ที่พบว่าค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นส่งผลให้มีการเลือกผ่อนชำระสินค้าผ่านบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ จิรารัตน์ ไชยสาส์ (2556) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น จำนวนบุตรหรือบุคคลพึ่งพิง ไม่ส่งผลต่อลักษณะการก่อหนี้สินในกลุ่ม ประชาชนอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งความขัดแย้งนี้อาจเกิดจากบริบททางอาชีพและพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลต่อด้านความรับผิดชอบในการชำระหนี้ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้ ยกเว้น ปัจจัยด้านเพศ สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ โดยพนักงานส่วนใหญ่ยังคงรักษาวินัยในการชำระหนี้เต็มจำนวนและตรงเวลา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ด้านภาระทางการเงิน กลุ่มที่มีรายจ่ายสูงกว่ารายรับ มีแนวโน้มที่จะชำระหนี้ได้เพียงบางส่วนหรือขั้นต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Swathi & Shetty (2025) ที่พบว่าผู้ที่มีความเปราะบางทางการเงินหรือมีรายได้ต่ำมีโอกาสที่พฤติกรรมการชำระหนี้จะลดลงด้านอายุและภาระผู้ดูแล พบว่ากลุ่มอายุน้อยและกลุ่มที่มีภาระต้องดูแลบุคคลอื่น มีแนวโน้มความรับผิดชอบลดลง และสอดคล้องกับ Giannikos & Korkou (2025) ระบุว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 45 ปี และมีผู้อยู่ในอุปการะ มีโอกาสที่พฤติกรรมการชำระหนี้ที่ดีจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ 28% และ 24-35% ตามลำดับ ส่วนปัจจัยสถานภาพสมรสและรายได้ต่อเดือนที่ไม่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการชำระหนี้บัตรเครดิตนั้น ขัดแย้งกับงานวิจัยของ วันทนา ยารัมย์, บุญธรรม ราชรักษ์, และ อุบลวรรณ ขุนทอง (2566) และ วรณัฐกานต์ นุชพุ่ม (2557) ที่พบว่ารายได้เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดพฤติกรรมการชำระหนี้ สาเหตุของความแตกต่างนี้ อธิบายได้ด้วยบริบททางวิชาชีพ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานธนาคารอมสินซึ่งมีความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของการผิดนัดชำระหนี้ เครดิตบูโร ดีกว่าประชาชนทั่วไป อีกทั้งความน่าเชื่อถือทางเครดิตเป็นคุณสมบัติสำคัญในการปฏิบัติงานธนาคาร ทำให้พนักงานมีความระมัดระวังและรักษาวินัยในการชำระหนี้อย่างเคร่งครัดโดยไม่ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ ซึ่งต่างจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยอื่นที่ เป็นผู้ถือบัตรเครดิตทั่วไป

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารอมสิน สำนักงานใหญ่

ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่า ปัจจัยด้านทักษะทางการเงิน ส่วนใหญ่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารอมสิน สำนักงานใหญ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สอดคล้อง กับทฤษฎีทักษะทางการเงิน เน้นว่าการมีทักษะทางการเงินที่ดีจะช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการตัดสินใจทางการเงินที่ถูกต้องและมีพฤติกรรมการจัดการสินเชื่อและหนี้สินที่มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยทักษะทางการเงินต่อด้านจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง พบว่า ปัจจัยทักษะทางการเงินโดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับจำนวนบัตรเครดิต โดยเฉพาะด้านทัศนคติทางการเงินที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ผลลัพธ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า พนักงานที่มีทักษะทางการเงินสูงและมีทัศนคติที่ดี ย่อมมีมุมมองเชิงกลยุทธ์ในการถือครองบัตรเครดิต กล่าวคือ ไม่ได้มองการถือครองบัตรหลายใบว่าเป็นภาระ แต่เป็นเครื่องมือในการบริหารสภาพคล่องและเพิ่มพูนผลประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ครอบคลุมสิทธิพิเศษและโปรโมชั่นที่แตกต่างกันของแต่ละบัตร ขัดแย้งกับงานวิจัยของ วิรุฐา ศิริพานิช และ เอกภัทร มานิตขจรกิจ (2566) ที่พบว่าทัศนคติทางการเงินไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการก่อหนี้บัตรเครดิต ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความแตกต่างของตัวแปรระหว่าง 'การถือครอง' กับ 'การเป็นหนี้' แต่ผลการศึกษาสอดคล้องกับหลักการบริหารการเงินทั่วไปที่ว่า ผู้ที่มีทักษะทางการเงินดีย่อมสามารถบริหารจัดการสินเชื่อเพื่อสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ เช่น การสะสมคะแนนแลกของขวัญ หรือการใช้ส่วนลดร้านค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยทักษะทางการเงินต่อด้านความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิต พบว่า ปัจจัยทักษะทางการเงินด้านทัศนคติและด้านความรู้ความเข้าใจ ส่งผลต่อความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิตในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ในขณะที่ด้านพฤติกรรมทางการเงินไม่ส่งผลต่อความถี่ในการใช้งานซึ่งชี้ให้เห็นว่า ปัจจัย

ด้านทัศนคติและความรู้เป็นตัวแปรสำคัญที่ผลักดันให้พนักงานธนาคารออมสินใช้บัตรเครดิตด้วยความถี่ที่สูงขึ้น ซึ่งแม้จะดูขัดแย้งกับแนวคิดเรื่องการจำกัดการก่อหนี้ แต่เมื่อพิจารณาบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรในสถาบันการเงิน พบว่าความถี่ที่สูงขึ้นเกิดจาก วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ทางการเงิน กล่าวคือ ด้านทัศนคติกลุ่มตัวอย่างมองบัตรเครดิตเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกและช่วยบริหารกระแสเงินสดมากกว่ามองเป็นภาระหนี้สิน จึงนิยมใช้แทนเงินสดในทุกโอกาส ด้านความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับกลไกของบัตรเครดิต เช่น ระยะเวลาปลอดดอกเบี้ย และสิทธิประโยชน์จากการสะสมคะแนน ทำให้เกิดความมั่นใจในการนำบัตรมาใช้เพื่อบริหารสภาพคล่องระยะสั้นอย่างคุ้มค่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Swathi & Shetty (2025) ที่ศึกษาผลกระทบของแนวโน้มการใช้บัตรเครดิตต่อการบริหารจัดการหนี้สิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริฐา ศิริพานิช และ เอกภัทร มานิตขจรกิจ (2566) ที่พบว่าพฤติกรรมและปัจจัยแวดล้อมมีอิทธิพลกระตุ้นให้เกิดความถี่ในการใช้งานบัตรเครดิตที่สูงขึ้นในกลุ่มผู้บริโภค

ปัจจัยทักษะทางการเงินต่อด้านยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต พบว่า ปัจจัยทักษะทางการเงินโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต อธิบายได้ว่า ยิ่งพนักงานมีทักษะทางการเงินสูงขึ้น ยอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตต่อเดือนจะลดลง โดยเฉพาะด้านทัศนคติทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนถึงการมีวินัยและการวางแผนการเงินที่ดีกว่ากลุ่มที่มีทักษะต่ำ และพนักงานที่มีความรู้และทัศนคติทางการเงินที่ดีจะมองบัตรเครดิตเป็นเพียงเครื่องมือบริหารสภาพคล่อง ไม่ใช่แหล่งเงินกู้จึงมีกลไกการยับยั้งชั่งใจและการวางแผนการเงินที่เป็นระบบ ส่งผลให้ยอดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลดลงตามระดับทักษะที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรารัตน์ ไชยสาส์ (2556) ที่พบว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมบริโภค มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดภาระหนี้สินอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ วิศววิทย์ แข็งแรง, อธิวัฒน์ ภูธรธรรณรัชต์, และ อุบลวรรณ สุวรรณภูษิต (2566) ซึ่งพบว่าทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน ความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการวางแผนทางการเงิน ซึ่งนำไปสู่การควบคุมค่าใช้จ่ายที่ดีขึ้น

ปัจจัยทักษะทางการเงินต่อด้านความรับผิดชอบในการชำระหนี้ พบว่า ปัจจัยทักษะทางการเงิน ทั้งด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการชำระหนี้ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางถึงต่ำ ซึ่งอธิบายได้ว่าพฤติกรรมการเงินที่ดี เช่น การจัดสรรเงินและการตรวจสอบยอด นำไปสู่ความรับผิดชอบในการชำระหนี้ที่ดีขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Giannikos & Korkou (2025) ที่พบว่าผู้ถือบัตรเครดิตที่มีความรู้ทางการเงินต่ำ (Low Financial Literacy) มีโอกาสที่จะชำระหนี้เต็มตามใบแจ้งหนี้ลดลงถึง 21% เมื่อเทียบกับผู้ที่มีความรู้สูง รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณัฐกานต์ นุชพุ่ม (2557) และ วันทนา ยารัมย์ และคณะ (2566) ที่พบว่าความรู้และพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตมีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้ โดยความรู้ทางการเงินที่น้อยส่งผลให้การชำระหนี้เต็มจำนวนลดลง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Swathi & Shetty (2025) ที่ชี้ว่าความรู้ทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยงเปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมได้ อย่างไรก็ตาม ด้านทัศนคติทางการเงินกลับไม่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการชำระหนี้ในกลุ่มตัวอย่างนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นพนักงานธนาคารออมสินซึ่งมีความเข้าใจในระบบสินเชื่อสูง ทำให้ความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว

สรุปภาพรวมข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่า ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นกลไกหลักที่ทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันในการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายแม้อยู่ในกลุ่มบุคลากรที่มีความรู้เชิงวิชาชีพ โดยพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสินมีลักษณะเด่นคือ การใช้สอยเชิงกลยุทธ์ กล่าวคือ พนักงานที่มีทักษะทางการเงินสูงจะถือครองบัตรหลายใบและใช้งานบ่อยครั้งเพื่อเป้าหมายในการบริหารสภาพคล่องและใช้สิทธิประโยชน์สูงสุดจากตัวผลิตภัณฑ์ มากกว่าการใช้เพื่อตอบสนองความต้องการชั่วคราว

นอกจากนี้ อัตลักษณ์ความเป็นพนักงานธนาคารเพื่อสังคม และบทบาทการเป็นต้นแบบด้านวินัยทางการเงิน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พนักงานรักษาวินัยในการชำระหนี้อย่างเข้มแข็งโดยไม่ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านรายได้หรือสถานภาพส่วน

บุคคล ซึ่งสะท้อนว่าความตระหนักในวิชาชีพสามารถต้านทานค่านิยมบริโภคนิยมได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบที่ว่าทักษะทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับยอดใช้จ่าย ยิ่งชี้ชัดว่าการมีวินัยทางการเงินที่ยั่งยืนไม่ได้เกิดจากความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการที่ถูกต้องร่วมด้วย

งานวิจัยนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการยืนยันทางสถิติ แต่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ธนาคารออมสินสามารถนำไปใช้เป็นเข็มทิศในการสร้าง สุขภาพทางการเงิน(Financial Well-being) ให้เข้มแข็งจากภายใน เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมและสง่างามในการทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายแก้หนี้ครัวเรือนและส่งเสริมการออมให้แก่ประชาชนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ในครั้งนี้ พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน และจำนวนคนในครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตในด้านต่างๆ ส่วนปัจจัยด้านเพศไม่ส่งผลต่อความถี่ในการใช้งานและความรับผิดชอบในการชำระหนี้ เช่นเดียวกับปัจจัยด้านสถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ไม่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการชำระหนี้ ข้อค้นพบนี้สะท้อนว่าพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่ส่วนใหญ่มิมีระดับวินัยและมาตรฐานในการจัดการภาระหนี้ที่ใกล้เคียงกัน โดยความแตกต่างทางเศรษฐกิจหรือชีวภาพไม่ใช่ปัจจัยหลักที่กำหนดความรับผิดชอบในการชำระหนี้ ซึ่งอาจจะสะท้อนให้เห็นว่าพนักงานในกลุ่มนี้มีความตระหนักถึงผลกระทบจากการเสียประวัติทางการเงิน (Credit Bureau) ในฐานะบุคลากรของสถาบันการเงินเป็นสำคัญ

ปัจจัยทักษะทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ระบุว่าทักษะทางการเงินที่ดีช่วยให้บุคคลตัดสินใจทางการเงินได้อย่างถูกต้อง ข้อค้นพบนี้สะท้อนว่าพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่ส่วนใหญ่มิมีความรู้ความเข้าใจทางการเงินในระดับดี มีพฤติกรรมทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ดี จะสามารถบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมทักษะเหล่านี้ช่วยให้พนักงานเลือกใช้เครื่องมือทางการเงินได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง ลดโอกาสเกิดปัญหาหนี้ล้นพ้นตัว และสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว

ดังนั้น ธนาคารออมสินควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ที่เน้นเรื่องการใช้บัตรเครดิตอย่างชาญฉลาด หรือเทคนิคการใช้ Point จากบัตรเครดิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการวางแผนกระแสเงินสดในชีวิตประจำวัน และควรจัดการตั้งคลินิกพิเศษให้คำปรึกษาปัญหาการเงินแบบตัวต่อตัว (Individual Financial Counseling) สำหรับกลุ่มพนักงานที่มีรายจ่ายสูงกว่ารายรับ หรือกลุ่มอายุน้อยที่มียอดใช้จ่ายจำนวนมาก เพื่อสร้างวินัยเฉพาะจุด และควรมีกลไกการติดตามสุขภาพทางการเงินของบุคลากรภายในองค์กรอย่างเป็นความลับ เพื่อป้องกันปัญหาหนี้เสียที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น สาขาอื่น หรือต่างธนาคาร เพื่อดูความแตกต่าง และควรศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม เช่น จิตวิทยา เศรษฐกิจ อิทธิพลครอบครัว หรือกลยุทธ์การตลาด รวมถึงใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเจาะลึกกลุ่มที่มีปัญหานี้ขึ้นเพื่อเข้าใจรากฐานของปัญหา

คำขอบคุณ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่ได้ให้ความรู้ต่าง ๆ และคำแนะนำ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ขอขอบคุณพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสามารถนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยได้ รวมถึงขอขอบคุณครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนทุกด้านในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- จิรารัตน์ ไชยสาส์. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดภาระหนี้สินของประชาชน ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 15 ประจำปี 2566* (น. 31-43). คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
<https://ncam.fms.psu.ac.th/media/2025/03/Proceedings-of-NCAM15-2023.pdf>
- ธนาคารออมสิน. (2568). รายงานประจำปี 2567. <https://www.gsb.or.th/about/anrp/>
- ปิยะวิทย์ วุฒิสมบัติ และ ณัฐธินิชา ฉายรัศมี. (2567). การศึกษาการบริโภคและการก่อหนี้บัตรเครดิตของกลุ่มวัยเริ่มทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครของประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, 6(4), 469–482.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/article/view/279060>
- วรณัฐกานต์ นุชพุ่ม. (2557). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต].
<https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Woranutthakarn.Nuc.pdf>
- วิรุฐา ศิริพานิช และ เอกภัทร มานิตขจรกิจ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดหนี้บัตรเครดิตในกลุ่มคนเจนเอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(7), 47. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/PMR/article/view/2715/1579>
- วันทนา ยารัมย์, บุญธรรม ราชรักษ์, และ อุบลวรรณ ขุนทอง. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้ของผู้ใช้บัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทย. *วารสารรามคำแหง ฉบับบัณฑิตวิทยาลัย*, 7(1), 25-36.
http://www.ruajogs.ru.ac.th/journals/19_1714114187.pdf
- วิศววิท แข็งแรง, อีรวัตร ภูระธีรานรัชต์, และ อุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์. (2566). ทักษะทางการเงินที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินของพนักงานธนาคารออมสินภาค 12. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 7(3), 1-10. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jmsr/article/view/257313>
- ศิรินุช อินละคร. (2550). *การเงินบุคคล*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานข้อมูลเครดิตแห่งชาติ. (15 กรกฎาคม 2568). *ข่าวเครดิตบูโร*. <https://www.ncb.co.th>
- Giannikos, C. I., & Korkou, E. D. (2025). Financial literacy and credit card payoff behaviors: Using generalized ordered logit and partial proportional odds models to measure American credit card holders' likelihood of repaying their credit cards. *International Journal of Financial Studies*, 13(1), 22. <https://doi.org/10.3390/ijfs13010022>
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2000). *Principles of marketing*. Prentice-Hall.

- Swathi, & Shetty, R. (2025). Impact of credit card usage trends on debt management among urban consumers. *International Research Journal of Modernization in Engineering Technology and Science*, 7(6).44. https://www.irjmets.com/upload_newfiles/irjmets70600197996/paper_file/irjmets70600197996.pdf